

УДК 007:304:070

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-8332.2024.1\(29\).318673](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2024.1(29).318673)

Тетяна ШЕВЧЕНКО

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури та
компаративістики

shtn75@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8118-9663>

Лілія ЧИКУР

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури та компаративістики

chicur63@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-1517-1952>

ТОПОС КИЄВА В ЕСЕЇСТИЦІ Є. КОНОНЕНКО

Анотація. У статті проаналізовано топос Києва в есеїстичній творчості Є. Кононенко. На підставі аналізу збірок «Героїні та герої», «У черзі за святою водою» та «Слово свого роду» наголошено, що краєвиди столиці і роздуми довкола них постають вагомою частиною текстового простору, частиною урбаністичного пейзажу, а в окремих випадках і перетворюються на героя твору: свідка подій, спостерігача, а то й особливого учасника. Наголошено, що Київ в есеях виконує роль неодмінного складника художньої оповіді та авторської рефлексії. Описи головного міста України інтонуються авторськими ментативами, слугують ілюстративним матеріалом, подекуди виступають квінтесенцією авторських спостережень. Панорамні та зредуквані відповідно до авторського задуму локації Києва переважно зосереджені в текстах, що присвячені соціокультурним питанням, рідше винятково літературним. Доведено, що Київ в есеїстичній інтерпретації Є. Кононенко постає неореалістичним образом з певними постмодерними акцентами. Письменниця не ідеалізує і не сакралізує столицю. У її творах практично немає описів відомих локацій. Усі місця столиці, обрані авторкою для осмислення, є знаковими винятково для неї особисто і часто є малознаними широкій аудиторії. Авторка, міркуючи про проблеми сьогочасного буття людини творчої, обирає столицю в якості тла розповідей і рефлексій, пропонуючи культурологічні, соціальні, екзистенційні, метафізичні та автобіографічні ментативи й наративи. Столиця постає центром авторського буття і водночас його тлом. Зроблено висновки, що в есеях Є. Кононенко не йдеться про спеціально створений образ Києва, а також не представлено тему міста, традиційну для митців-класиків; йдеться про урбаністичний дискурс довкола Києва, а самі твори є рефлексією про життя, творчість, родину, комунікацію, спричинені цим мегаполісом.

Ключові слова: есей, Є. Кононенко, топос, Київ, простір, ментатив.

Постановка завдання. У творчості Є. Кононенко, відомої сучасної письменниці, есеїстки, перекладачки, лауреатки премій Французької Амбасади ім. М. Зерова, «Гранослов», Всеукраїнського рейтингу «Книжка року», Всеукраїнського конкурсу романів, кіносценаріїв і п'єс «Коронація слова», часописів «Сучасність» і «Березіль», всеукраїнського конкурсу оповідання на київську тематику «З Києва з любов'ю» тощо, тема Києва посідає виняткове місце. І в романах, і в оповіданнях, і в есеях авторки краєвиди столиці і розмисли довкола них постають вагомим частиною текстового простору, частиною урбаністичного пейзажу, а в окремих випадках і перетворюється на героя твору: свідка подій, спостерігача, а то й особливого учасника. Сама письменниця називає себе киянкою в п'ятому поколінні, тож до Києва має особливий пієтет, київські локації у власних творах не вважає випадковістю, а швидше – свідомо обраним топосом, який в окремих випадках має і індивідуально-сакральне наповнення тощо. Скажімо, в інтерв'ю газеті «Дзеркало тижня» письменниця сказала таке: «Я вважаю, що вичерпати Київ до дна неможливо, у нашому місті дуже багато таємниць, і “змінювати декорації” у літературі поки що теж не збираюся» [1]. Приміром, такі декорації є в ранніх детективних романах авторки «Імітація», «Зрада», «Ностальгія». Аналізуючи ці твори, Є. Шовкопляс пише: «Кононенко не створює з минулого міф Києва – Міста, вона занурена у теперішній час, і її місто, живе та рухливе, живе часом теперішнім» [7].

В оповіданнях та повістях авторки Київ постає стійким тлом оповіді з упізнаними й завуальованими локаціями (збірки «Колосальний сюжет», «Повії теж виходять заміж», «Новели для нецілованих дівчат», «Без мужика», «Кат» тощо). Приміром, події новели «На ліву ногу» відбуваються на Хрещатику. У тексті уважно відтворена центральна вулиця міста з усіма її прикметами: «По Хрещатику ходить як неприкаяна. Ніби вперше в житті приїхала зі свого села в Київ за покупками. Всюди безнадійні черги, хлопці з бляшанками пива, хворобливі веселощі й гнітюча метушня. А ось куточок спокою» [3, с. 55].

Об'єктом вивчення в цій статті є збірки есеїстики Є. Кононенко, а **предметом** – художні особливості втілення топосу Києва в них.

Виклад основного матеріалу. Київ посідає поважне місце в есеїстиці авторки. Проте Є. Кононенко не ідеалізує і не сакралізує столицю. Київ у її творах виконує роль неодмінного складника художньої оповіді та авторської рефлексії. Описи головного міста України інтонуються авторськими ментативами, слугують ілюстративним матеріалом, подекуди виступають квінтесенцією авторських спостережень. Панорамні та зредуковані відповідно до авторського задуму локації переважно зосереджені у текстах, що присвячені соціокультурним питанням, рідше винятково літературним. Так, в есеї «Переможені й переможці» йдеться про принади столиці і провінції. У тексті презентовано розлогий авторський аналіз переваг і мінусів життя в місті і в провінції та окреслено ментальні інтенції столичників і провінційників, тож, звісно, Київ постає образом, що інкрустує рефлексії авторки: «Аж ніяк не всі у столиці роблять кар'єру.

Переважна більшість формальних столичників, попри територіальну близькість театрів і великих бібліотек, не прилучаються до столичної культури. Хто знає, на що було так уперто змагатися з долею за своє маленьке місце під великим та безжалним столичним сонцем. Для столичників немає великої різниці між маленьким містом і селом. Усе, що не є великим містом, – село. Або провінція. Для київських снобів і Житомир село, для районного містечка й Черкаси – метрополія. Та коли виберешся туди, побачиш, що воно не те, чого хотіла душа» [5, с. 67]. Авторка, народжена в Києві, сприймає місто буденно й звично і навіть трохи іронізує з М. Булгакова та І. Нечуя-Левицького, які пафосно описували Київ, тим паче рефлексували про його переваги. Відтак ми не знайдемо в есеїстиці авторки докладних картин Києва, створених за допомогою розлогих зорових, візуальних образів, котрі мають фактографічний зміст. Топові архітектурні принади міста згадуються авторкою принагідно, лише у контексті певних ідей. Не знайдемо ми й у текстах лексем з розлогою колоративною семантикою київських краєвидів, художньо довершених порівняльно-метафоричних конструкцій чи метафор з різними типами асоціативних зв'язків на позначення впізнаваних атракцій, які б продемонстрували особливості художнього мовомислення письменниці. Натомість ми відшукаємо чимало того, що можна назвати київським контекстом, маркованим авторською модальністю оповіді, культурним осердям. Київ виступає тлом описаних подій і роздумів. Дуже часто авторка говорить про серце України як про щось давно засвоєне, звичне, котре подекуди має хаотичне наповнення через свою традиційність і узвичаєність. Подекуди про Київ ідеться як про місце, де можна зникнути, розчинитися без сліду, знеособитися. В окремих випадках навіть ідеться про столицю як топос, що уособлює самотність у юрбі. Проте найчастіше для авторки Київ – це втілення звичності, традиційності і буденності. Прозаїчності буття, урівноваженої пережитим і переболілим. Для авторки топос Києва, далеко не завжди конкретизований локаціями і часом, виступає передусім важливою частиною буття людини творчої, тим, без якого вона як творча особистість не відбулася б. Тож Київ письменниці називає «своїм», а не нашим, саме через нього індивідуалізується мислення авторки. Письменниці в багатьох есеях вважає Київ у чомусь продовженням власного єства і в той же час подекуди називає себе частиною цього урбаністичного простору. Серце України в есеїстиці авторки бере на себе функції натхненника рефлексії, модератора есеїстичних узагальнень, тла моральних та інших метаморфоз людини-мислителя. І винятковість його передусім не в архітектурних чи вуличних принадах, а в звичному ритмі життя, у щоденній розміреності, з яких авторка черпає натхнення. Можемо сказати, що Київ в есеях Є. Кононенко постає таким собі «очищеним» від історичних, соціальних, національних ознак, що подекуди дає змогу втілити в ньому модель світу в цілому. Тож, аналізуючи есеїстку авторки, доречніше говорити не про спеціально створений нею образ Києва, і не про тему міста, традиційну для митців-класиків, а про урбаністичний дискурс, адже її есеї не так про Київ,

як про мислення, життя, творчість, родину, комунікацію, спричинені цим мегаполісом. Київ спонукає авторку до оповідей про минуле (збірка «Слово свого роду»), сучасне («Героїні та герої», «У черзі за святою водою») і майбутнє («Поза часом»), щоб таким чином читач, дотичний до авторських ідей про людину сучасності, привідкрив і своє особисте минуле та спрогнозував майбутнє на тлі урбаністичних акцентів. Ось, скажімо, в есеї, присвяченому мовному обличчю Києва, авторка пише: «Я лише фіксую фрагменти власних імпресій, як звучить розмовний простір мого міста в другій половині другого десятиріччя двадцять першого сторіччя, будучи й сама учасницею цього простору. Кожен учасник виявляє себе по-різному. Нібито не впливаючи на простір в цілому. Але ж інтегральна сума змінюється. Як час від часу перекроюються державні кордони, так і змінюються мовні ситуації тих чи інших територій Землі. Як слушно відзначала та сама Ліна Костенко, історію “обчислює зоряний інтеграл”. Отже, все залежатиме від того, як стануть зорі. А нам жити тут і тепер із цим серцем, із цим словом» [4, с. 44].

Найповніше топос Києва в есеїстичному дискурсі Є. Кононенко представлений у збірці «Героїні та герої», яка містить три розділи, і якраз третя частина книги повністю присвячена урбаністичним роздумам про роль міста в житті творчої людини. Формально есеї є подорожніми, тобто героїня рухається Києвом і міркує про те, що побачила чи про що згадала принагідно. Проте подорож лише організовує різні рефлексії. Перед читачем постає таке собі міркування як мікс історичних, географічних, а ще культурологічних, філософських наративів тощо. В есеях з циклу «Скалки київських фресок» показано авторський погляд на старовинне місто, осучаснене авторкою за власним, тільки їй одній зрозумілим принципом, вихідні інтенції якого такі: Київ – прадавнє місто, «де на старі плани наносяться палімпсести нових, де міфи живіші від справжніх подій, де історичні реалії переплітаються з особистими фактами з життя киян, їхніх батьків, дідів і прадідів» [2, с. 176–177]. Есеї, навіяні прогулянкою столицею, аж ніяк не претендують на роль парадних чи рекламних: авторка створює не показовий, не пафосний, не класичний образ Києва – міста з тисячолітньою історією. У її творах більшою мірою зображено інший – альтернативний Київ, у якому сучасні забудови руйнують старовинне обличчя автентичного полісу, околиці надто резонують з центральними районами, нагадуючи «пекло», а урбаністична політика міської влади подекуди надто далека від європейських зразків. В окремих випадках описи Києва нагадують прірву. Скажімо, описуючи київські околиці, авторка не цурається похмурої та мінорної образності: «ув'язнені невеликі середмістя», «безлике за визначенням передмістя», «безладне скупчення освітлених вікон» доповнюється похмурими епітетами на кшталт «мовчазного слова... вікон», «щемкої естетики» споруд, котрі у свою чергу інкрустуються узагальненим образом «нездорової борщагівської еkleктики» і «бетонних джунглів» Троещини. В есеї «Стійбище людське з асфальту й бетону» авторка повністю розвінчує міф про Київ як виняткове місто з ти-

сячолітньою історією, яке виникає в уяві більшості читачів, наче зриваючи з нього вуаль і вип'ячуючи справжнє єство. Через це в цьому та інших творах так багато протиставлень того, що бачить авторка, тому, як воно має бути в її розумінні. Міркування про тут / там, тоді / тепер є постійними в авторському ментативі Є. Кононенко. Вона не ідеалізує столичні принади, а часто вдається до критики того, що бачить щодня. Іншими словами, презентовано не «зовнішній», а «внутрішній» варіант міста, усвідомити який може лише людина з чутливим серцем, яка по-справжньому любить своє місце і прагне бачити його кращим: «До мого, так би мовити, поглибленого київського коріння можна ставитися спокійно і не вибудовувати на цьому ніякого обранства. Зрештою, моєї особистої заслуги в цьому немає. Хоча, здається, обраність – то не заслуга, а дар. Але зараз не про це. Зараз про Київ» [2, с. 170].

Звісно, конкретні локації Києва заповнюють есеї Є. Кононенко. Згадки про Павлівську, Тургенівську, Либідську вулиці, оповіді про Сінний ринок і Лук'янівський цвинтар, відсилання до Водопарку чи Борщагівки щедро заповнюють простір есеїстичних текстів Є. Кононенко. Проте увага до них – не самоціль авторки. Це лише тло рефлексій, опредмечене конкретними атракціями.

Читаючи твори, аж ніяк не відчується особливого пієтету до міста, у якому пройшло все життя письменниці. Авторка створює «свій» образ столиці, який вимальовується за допомогою монохромних барв. В окремих випадках Є. Кононенко навіть іронізує з традиційної пафосності у створенні образу столиці, адже знає її зсередини: «Місто з великої літери – це не територія компактного проживання великої маси людей, а культурна і навіть релігійна, містична ідея, яка об'єднує Місто Земне і Місто Небесне. І тому бетонні околиці не можуть бути тим місцем, де б творилися культурні форми, де б поставали умови для самопроявлення людської особистості. І якщо говорити про Київ не як про місце проживання кількох мільйонів зареєстрованих і незареєстрованих громадян і негромадян України, а як про Матір, Праматір, Премісто, Прамісто – це десь дуже далеко від бетонних масивів» [2, с. 187].

Про неореалістичне бачення міста свідчать уже назви есеїв з циклу: «Шопінг замість базарювання», «Будинки-монстри», «Стійбище людське з асфальту й бетону». Проте основне підґрунтя письменницької топологічної рефлексії у творах – виняткова любов до Києва і його мешканців, любов, яка корелює з поняттям укорінення в ауру і дух столиці, до її минулого й сучасного, яким би непростим воно не було, до власного роду, адже авторка є киянкою в п'ятому поколінні (у текстах багато йдеться про діда, бабусю, батьків тощо).

Есеїстичний Київ Є. Кононенко складається з певної низки знакових місць, зазвичай, мало знаних більшості, до яких додаються прикметні місця її знайомих, колег, близьких, друзів. Відтак створюється унікальний топос-мозаїка, що вирізняється образністю й глибинною особистісною вкоріненістю в нього. Власне мандрівний дискурс Києвом презентовано більшою мірою в першому й останньому есеях циклу. Скажімо, «План МОГО Києва» «репрезентує подо-

ріжжя містом у часі, наповнене рефлексивним змістом, де особливий акцент здійснено на локаціях та їх усвідомленні за вертикальним виміром. Відтак рефлексія обертається довкола того, що таке особистий план міста, як, у який спосіб місто об'єднує долі людей і формує їх світогляд» [6, с. 459–460].

Останній есей циклу «Одна з незабутніх прогулянок по Києву» гуртує думки за горизонтальним принципом: здійснена прогулянка знаковими місцями міста з А. Перепадею, перекладачем М. Монтеня. О. де Бальзака, М. Пруста, Н. Буало тощо являє собою культурологічні різновекторні розмисли, наприклад, про те, як атракція онтологізується завдяки рефлексіям ерудованої особистості, виняткової для сучасної української культури: «Ми йдемо з Анатолем по темному Хрещатику. Але піднімаємося не в бік згаданих нами адрес на Печерських пагорбах, а в протилежний бік, минаючи Музей літератури. Там колись була славетна Колегія Павла Галагана, де навчався один з імовірних авторів “Сповіді” Агатангел Кримський. А є ще вагоміші підстави вважати, що той текст написав котрийсь із синів Олени Пчілки, брат великої Лесі!» [2, с. 198–199]. У цьому творі онтологізація урбаністичного простору відбувається за традиційною схемою класичного мислення: спочатку – пошук своєї сутності в місті з тисячолітньою історією, потім – ідеалізація як наділення винятковими рисами міста, сповненого таємниць, «які ніколи не будуть розгадані», і людей, які наповнюють його собою («став однією моєю сумною київською адресою»), далі матеріалізація як установка особливостей сутнісного буття, наприклад, про результат діяльності А. Перепаді і згадки про його переклад «Проб» М. Монтеня, співпрацю з київськими видавництвами. Сюди ж можна віднести згадані географічні локуси Києва як осередки точок дотику людини-мислителя й міста: вулицю Володимирську, готель «Славутич», Музей літератури, Хрещатик тощо. Нарешті, етап реалізації (існування) як вербалізація умовиводів на підставі здійсненого вище демонструє виняткову роль самої авторки: «Неповторну ауру міста відтворюють не самі лише перехрестя й бульвари, пам'ятники й собори, які вистояли, переживши кілька воєн і революцій. Особливої атмосфери додають і міські таємниці, які ніколи не будуть розгадані, а тому кожен може тлумачити їх на власний смак. Частиною мого Києва є й Київ моїх друзів, коли їхні знакові адреси додаються до моїх знакових адрес. Того дня ми зустрілися з перекладачем Анатолем Перепадею, моїм другом... І то було щось більше, ніж інтерв'ю для однієї з відомих газет» [2, с. 190].

З означеного есею читач дізнається, що для авторки Київ – це не лише вулиці і споруди. Це передусім люди, які творили атмосферу цього міста в усі часи, і без яких це місто було б мертвим. У прогулянці разом з А. Перепадею згадуються В. Симоненко, Д. Павличко, М. Лукаш, Г. Кочур, І. Світличний, І. Кошелівець тощо. Променад перетворюється на місце спогадів, вшанування тих, кого уже немає, і подяку їм за те, що були в житті А. Перепаді і Є. Кононенка. Інтерв'ю-прогулянка цікава формою образного розгортання культурологічної («коли ми збиралися, то все більш обговорювали творчі проблеми, а не ідеоло-

гічні»), історичної («я не люблю, коли люди розповідають, що в радянські часи все глушили й придушували»), перекладацької проблематики («у російському перекладі зовсім не той Монтень, якого знають ті, хто читає в оригіналі. Оригінальний Монтень дотепніший, розкутіший, розумніший за російського. Я робив усе, щоб український вийшов значно ближчим до оригінального») Києва у різних тематичних площинах: суспільно-історичній («мені погрожували висилкою з Києва, що тоді практикувалось»), соціальній («кожен, хто був у літературі в ті часи, коли письменники платили щедрі гонорари й давали квартири в центральних районах, може багато порозповісти про те, які темні пристрасті буяли в письменницьких душах»), культурологічній («те середовище було здебільшого російськомовним, але до української культури там ставилися з повагою»), екзистенційній («єдине моє бажання – це перекладати ті книжки, які я хочу»; «я вже не раз говорив, що спогади – це погляд назад, а я у своєму віці найбільше люблю дивитися вперед») та метафізичній («я думаю, найбільший талант, який мені дала доля, – це дар сприймати життя таким, яке воно є. І радіти тому, що є»). Це викликає винятковий інтерес з погляду предметно-образної деталізації сказаного, мовленнєво-синтаксичної виразності тощо.

Висновки та пропозиції. Отже, Київ в есеїстичній інтерпретації Є. Кононенко постає неореалістичним образом з певними постмодерними акцентами. Авторка, міркуючи про проблеми сьогочасного буття людини творчої, обирає столицю в якості тла розповідей і рефлексій, пропонуючи культурологічні, соціальні, екзистенційні, метафізичні та автобіографічні ментативи і наративи. Столиця постає центром буття і водночас його тлом. Можемо припустити, що в подальших есеїстичних текстах авторка не дуже відійде від обраного принципу зображення, зосередиться на зображенні міста як топосу конфлікту / гармонії творчої особистості та соціального середовища.

Література

1. Дубинянська, Я. *Євгенія Кононенко. Імітація чи метафора?* URL: <https://goo.su/j9bbREL> (дата звернення 1.11. 2024)
2. Кононенко, Є. (2010). *Героїні та герої: статті та есеї*. Київ: Грані-Т.
3. Кононенко, Є. (2006). *Новели для нецілованих дівчат. Рукописні новели*. Львів: Кальварія.
4. Кононенко, Є. (2019). *Слово свого роду. Есеї*. Львів: Видавництво Анетти Антоненко.
5. Кононенко, Є. (2013). *У черзі за святою водою. Есеї*. Київ: PR-Prime Company.
6. Шевченко, Т. (2019). *Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця XX – початку XXI ст.*: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
7. Шовкопляс, Г. *Київський простір інтелектуальних детективів Євгенії Кононенко*. URL: <https://goo.su/MIX6RJ> (дата звернення 1.11. 2024).

References

1. Dubynianska, Y. Yevheniia Kononenko. Imitatsiia chy metafora? [Evgenia Kononenko. Imitation or metaphor?] URL: <https://goo.su/j9bbREL> (data zvernennia 1.11. 2024) [in Ukraine].
2. Kononenko, Y. (2010) Heroini ta heroii: staty ta esei [Heroines and heroes: articles and essays]. Kyiv: Hrani-T [in Ukraine].
3. Kononenko, Y. (2006). Novely dlia netsilovanykh divchat [Stories for non-kissed girls]. Rukopysni novely. Lviv: Kalvariia [in Ukraine].

4. Kononenko, Y. (2019). Slovo svoho rodu [A kind of word]. Ese. Lviv: Vydavnytstvo Anetty Antonenko [in Ukraine].
5. Kononenko, Y. (2013). U cherzi za sviatoi vodoiu [In line for holy water]. Esei. Kyiv: PR-Prime Company [in Ukraine].
6. Shevchenko T. Eseiistyka ukrainskykh pysmennykiv yak fenomen literatury kintsia KhKh – pochatkuKhKhI st.: monohrafiia. [Essay writing by Ukrainian writers as a literary phenomenon of the late 20th – early 21st centuries]. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho [in Ukraine].
7. Shovkopliias, H. Kyivskyi prostir intelektualnykh detektyviv Yevhenii Kononenko [Kyiv space of intellectual detective stories Yevgenia Kononenko]. URL: <https://goo.su/MIX6RJ> (data zvernennia 1.11.2024) [in Ukraine].

Tetiana SHEVCHENKO
Liliia CHYKUR

THE TOPOS OF KYIV IN THE ESSAYS OF YE. KONONENKO

***Abstract.** The article analyzes the topos of Kyiv in Ye. Kononenko's essay writing. On the basis of the analysis of the collections "Heroines and Heroes", "Queuing for Holy Water" and "The Word of a Kind", it is emphasized that the views of the capital and reflections around them become a significant part of the textual space, part of the urban landscape, and in some cases turn into a hero of the work: a witness of events, an observer, and even a special participant. It is emphasized that Kyiv in the essays plays the role of an indispensable component of the artistic narrative and author's reflection. Descriptions of the main city of Ukraine are intoned by the author's mnemonics, serve as illustrative material, and sometimes act as the quintessence of the author's observations. Panoramic and reduced in accordance with the author's idea, the locations of Kyiv are mainly concentrated in texts devoted to socio-cultural issues, rarely exclusively literary ones. It is proved that Kyiv in Ye. Kononenko's essayistic interpretation appears in a neorealistic image with certain postmodern accents. The writer does not idealize or sacralize the capital. There are practically no descriptions of famous locations in her works. All places of the capital, chosen by the author for interpretation, are symbolic exclusively for her personally and are often little known to a wide audience. The author, thinking about the problems of the contemporary existence of a creative person, chooses the capital as a background for stories and reflections, offering cultural, social, existential, metaphysical and autobiographical narratives and narratives. The capital becomes the center of the author's existence and at the same time his background. It was concluded that Ye. Kononenko's essays do not deal with a specially created image of Kyiv, and also do not present the theme of the city, traditional for classical artists; it is about the urban discourse around Kyiv, and the works themselves are a reflection on life, creativity, family, communication caused by this metropolis.*

Key words: *essay, Ye. Kononenko, topos, Kyiv, space, mentative.*